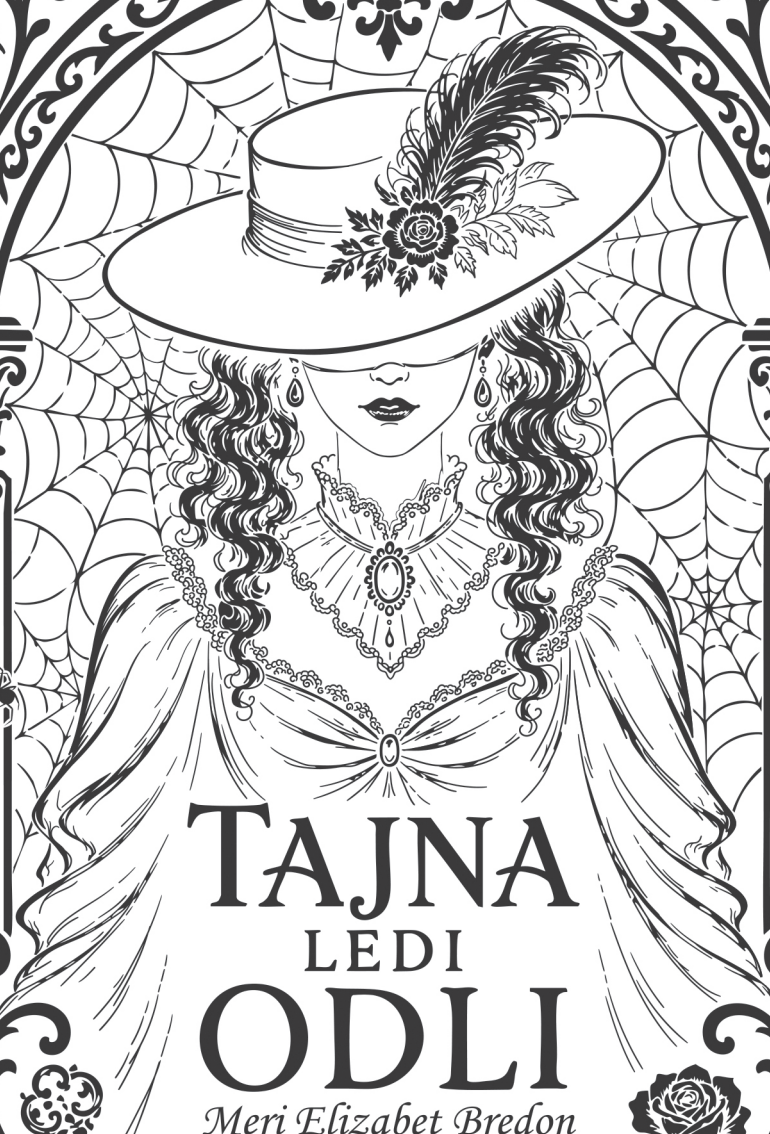




TAJNA
LEDI
ODLI

Meri Elizabet Bredon

POGLAVLJE I



Lusi

Nalazio se u jednoj dolini punoj lepog, starog drveća i raskošnih pašnjaka; a do njega se dolazilo kroz drvored limunova koji je sa obe strane bio opervažen livadama, s visokih živica preko kojih bi vas krave radoznalo posmatrale dok biste prolazili, pitajući se možda šta vi to hoćete; jer to nije bio prolazni put i, sem ako niste išli na dvor, niste imali šta da tražite na njemu.

Na kraju drvoreda nalazio se stari luk i kula s glupim, zbunjujućim satom koji je imao samo jednu kazaljku; ona je skakala s jednog sata pravo na drugi, pa je zbog toga uvek bio u krajnostima. Kroz luk biste ulazili pravo u vrtove dvora Odlijevih.

Pred vama bi se prostirao ravnomerno podšišan travnjak, tu i tamo posut žbunovima rododendrona koji su ovde rasli savršenije nego igde u zemlji. S desne strane nalazili su se povrtnjaci, ribnjak i voćnjak oko koga je išao šanac i zid u ruševinama, koji je na nekim mestima bio deblji nego što je bio visok, a svuda obrastao puzavicama bršljana, čuvarkućama i tamnom mahovinom. S leve strane se nalazila široka pošljunčana staza kojom su, pre mnogo godina, dok je ovo mesto još bilo manastir, tihe monahinje išle ruku podruku; zid pokriven špalirima voća i s jedne strane zasenčen velikim hrastovima koji su zatvarali ravan pejzaž i stvarali tamno skrovište oko kuće i vrtova.

Kuća je bila okrenuta prema luku i zauzimala tri strane dvorišta. Bila je veoma stara, puna nepravilnosti i nasumičnosti. Prozori su bili različiti; neki mali, neki veliki, neki s teškim kamenim pregradnim stubićima i raskošnim vitražima; drugi s krhkim žaluzinama koje su čegrtale i pri najmanjem povetarcu; treći tako moderni da su mogli biti postavljeni tek juče. Veliki stubovi dimnjaka uzdizali su se ovde-onde iza šiljatih zabata i delovali tako istrošeni godinama i službom da bi sigurno pali da nije bilo bršljana koji je puzio uza zidove i ravnomerno se prostirao preko krova da bi se na kraju obmotao oko njih i pružao im potporu. Glavna vrata su bila uglavljena u ćošak kule na jednom uglu zgrade kao da se kriju od opasnih posetilaca i kao da je neko želeo da ostanu tajna; bila su to raskošna vrata: stari hrast sa velikim gvozdenim čavlima četvrtastih glava, tako debela da je oštri gvozdeni zvekir odzvanjao prigušenim zvukom, pa bi posetilac morao da povuče kanap zvona što je visio sa strane među bršljanom, za slučaj da zvuk kucanja ne proдре u to utvrđenje.

Veličanstveno staro zdanje. Mesto koje bi očaralo svakog posetioца tako da bi osetio žudnju da završi sa životom i da može ostati tu zauvek, zagledan u hladne ribnjake brojeći mehuriće dok bodorke i šarani izlaze na površinu vode. Bilo je to mesto na kome kao da je mir pronašao svoje prebivalište spustivši svoju umirujuću ruku na svako drvo i svaki cvet, na mirna jezercа i tihe drvorede, senovite uglove staromodnih prostorija, duboka sedišta uz prozore iza vitraža, nisku travu i visoke drvorede – da, čak i na bunar, koji se, hladan i natkriven kao i sve na ovom drevnom mestu, skrivao u žbunju iza vrtova, s vitlom što se nikada nije okretalo i lenjim užetom koje je istrulilo toliko da je kofа otpala s njega i pala u vodu.

Plemenito zdanje; kako iznutra tako i spolja, plemenito zdanje – kuća u kojoj biste se neizbežno izgubili ako biste samo bili tako nesmotreni da pokušate da u njene tajne prođrete sami; kuća u kojoj nijedna prostorija nije ni nalik drugoj, u kojoj svaka odaja po tangenti prelazi u unutrašnju odaju, a kroz nju, uskim stepeništem što vodi do vrata, a ova pak vode do onog dela kuće koji vam je delovao najudaljenije; dom kakav nije mogao projektovati nikakav smrtni arhitekta već

je morao biti delo onog starog dobrog graditelja po imenu Vreme, koji je, dodajući prostoriju jedne godine i rušeći drugu naredne, rušeći dimnjak iz doba Plantageneta i postavljajući novi iz doba Tjudora, obarajući deo saksonskog zida, a dozvoljavajući normanskom luku da ostane na tom mestu, ubacujući niz visokih, uskih prozora u vreme kraljice Ane i pridružujući trpezariju u stilu modernom u doba Džordža I iz dinastije Hanovera, blagovaonici koja je stajala još od normanskog osvajanja, uspeo da u nekih jedanaest vekova sazida vilu kakvu je bilo nemoguće pronaći u čitavom Eseksu. Naravno, u takvoj kući su se nalazile i tajne odaje. Čerka trenutnog vlasnika, ser Majkla Odlija, kao dete je sasvim slučajno otkrila jednu. Daska se zatresla pod njenim nogama dok se igrala u velikoj dečjoj sobi, i kada su obratili pažnju na nju, primetili su da je labava. Kada su je uklonili, otkrili su merdevine koje su vodile do skrovišta između poda dečje sobe i plafona prostorije ispod nje – skrovište tako malo da je onaj ko se u njemu krio morao biti na sve četiri ili ležati čitavom njegovom dužinom, a opet dovoljno veliko da sadrži ljupki stari izrezbareni hrastov kovčeg sa svešteničkom odeždom, koja je bez sumnje bila sakrivena onih surovih dana kada je čovekov život bio u opasnosti ako bi se otkrilo da skriva rimokatoličkog sveštenika ili da se u njegovoj kući držala misa.

Široki spoljašnji rov bio je suv i obrastao travom, a teške čvornovate grane drveća iz voćnjaka visile su nad njim bacajući fantastične senke po zelenim padinama. Unutar rova nalazio se, kao što sam već rekla, ribnjak – vodena površina koja se pružala čitavom dužinom vrta, a sa kojom se graničio drvored nazivan limunovim šetalištem. Bilo je tako zaklonjeno od sunca i neba da je delovalo kao savršeno mesto za tajne sastanke ili ukradene razgovore; mesto na kome se mogla kovati zavera ili bi se podjednako bezbedno mogli davati ljubavni zaveti; a opet se nalazilo tek dvadesetak koraka udaljeno od kuće.

Na kraju ovog mračnog mesta nalazilo se žbunje, u kome je, napola zaklonjeno prepletenim granama i zapuštenim korovom, stajalo rđavo kolo onog starog bunara koji sam već pominjala. Dobro

je služio u svoje vreme, u to nema sumnje; i vredne monahinje su verovatno iz njega izvlačile hladnu vodu svojim belim rukama; ali sada se više nije koristio i retko je ko na dvoru Odlijevih znao je li izvor presušio ili ne. Ali koliko god je samoća ovog šetališta pod limunovima bila skrovida, veoma sumnjam da se ikada koristilo u ikakve romantične svrhe. Ser Majkl Odli bi često za prohladnih večeri šetao tuda pušeci cigaru, sa psima za petama i lepom mladom ženom pored sebe; ali za desetak minuta bi baronetu i njegovoj družbenici dosadilo šuštanje limunova i mirna voda skrivena širokim listovima lokvanja i pogled na dugu zelenu stazu sa starim bunarom na njenom kraju i vratili bi se u salon, gde bi dama svirala sanjalačke melodije Betovena i Mendelzona sve dok njen suprug ne bi zaspao u fotelji.

Ser Majkl Odli bio je star pedeset šest godina, a svojom drugom ženom se oženio tri meseca nakon svog pedeset petog rođendana. Bio je to krupan čovek, visok i stamen, dubokog, prodornog glasa, lepih crnih očiju i bele brade – zbog koje je i protiv svoje volje delovao gotovo svetački, i pored toga što je bio aktivan poput dečaka i jedan od najboljih jahača u zemlji. Sedamnaest godina bio je udovac s jednim detetom, ćerkom po imenu Ališa Odli, koja je sada imala osamnaest godina i uopšte nije bila zadovoljna što je u dvor dovedena maćeha; jer je gospođica Ališa suvereno vladala kućom svog oca od svog najranijeg detinjstva: nosila je ključeve koji su zveckali u džepovima njenih svilenih kecelja, gubila ih u žbunju ili su joj ispadali u jezerce, što joj je zadavalo svakojake probleme od trenutka kada je napunila trinaest godina, i zbog toga je iskreno ubedila sebe da je tokom čitavog tog perioda ona vodila kuću.

Ali dani vladavine gospođice Ališe bili su okončani; i sada bi joj, kada nešto zamoli, domaćica rekla da će porazgovarati o tome s gospođom, ili da će se konsultovati sa gospođom i da će to biti urađeno ako gospođi bude odgovaralo. Stoga je baronetova kći, koja je bila izvrсна jahačica i veoma dobra umetnica, većinu vremena provodila napolju, jašući zelenim travnjacima i crtajući seosku decu i mlade orače i stoku i svakojake životinje na koje bi naišla. Sa

odlučnom nadurenošću je odbijala svaku intimnost između sebe i baronetove mlade žene; i koliko god ta dama prijatna bila, bilo joj je potpuno nemoguće da prevaziđe predrasude i netrpeljivost gospođice Ališe; ili da ubedi razmaženu devojkicu da joj nije nanela strašnu uvredu udavši se za ser Majkla Odlija. Istina je bila da je leđi Odli, postavši supruga ser Majkla, ušla u jedan od onih očigledno povoljnih brakova zbog kojih se ženama i njihovom polu često zavidi i zbog čega ih mrze. Ona se u okolinu doselila kao guvernantu porodice hirurga iz sela pored dvora Odlijevih. Niko nije znao ništa o njoj, osim da je došla po oglasu koji je gospodin Doson, hirurg, dao u *Tajmsu*. Došla je iz Londona; i jedina preporuka koju je imala bila je od upravnice škole u Bromptonu u kojoj je nekada predavala. Ali ta referenca bila je tako dobra da joj druge nisu ni bile potrebne, i hirurg je primio gospođicu Lusi kao nastavnicu svojih kćeri. Njena postignuća bila su tako blistava i brojna da je delovalo čudno što se javila na oglas koji je nudio tako skromnu platu kakvu je dr Doson naveo; ali delovalo je da je gospođica Grejem savršeno zadovoljna svojom situacijom i učila je devojkice da sviraju Betovenove sonate i da slikaju prirodu prema Kresviku i šetala po dosadnom, skrajnutom selu do skromne crkvice tri puta svake nedelje tako zadovoljno kao da nema većih ambicija u životu nego da tako provede ostatak svog života.

Ljudi koji su ovo videli pripisivali su to njenoj miloj i nežnoj prirodi – uvek je, bez obzira na okolnosti, bila vedra, srećna i zadovoljna.

Kud god bi išla, delovalo je kao da radost i vedrinu nosi sa sobom. Njeno lice je poput sunčevog zraka sijalo u kolibama siromašnih. Sedela bi po četvrt sata razgovarajući s nekom staricom i delujući zadovoljno divljenjem bezube babe kao da je slušala komplimente nekog markiza; a kada bi se iskrala, ne ostavljajući ništa za sobom (jer joj mala plata nije ostavljala prostora za dobročinstvo), starica bi krenula senilno da hvali njenu milost, lepotu i dobrotu, što nikada nije govorila o vikarevoj ženi, koja ju je hranila i oblačila. Jer, shvatićete, gospođica Lusi bila je blagoslovena čudesnom

moći fascinacije; mogla je općiniti samo jednom rečju ili opiti jednim osmehom. Svi su je voleli, divili joj se i hvalili je. Momak što je otvarao kapiju s pet prečaga koja joj se našla na putu otrčao je kući da ispriča majci o njenoj lepoti i milom glasu kojim mu je zahvalila na toj sitnoj usluzi. Crkvenjak koji joj je pokazao mesto hirurgove porodice u crkvi; vikar koji je video njene nežne plave oči podignute ka njemu dok je držao svoju skromnu propoved; nosač sa železničke stanice koji bi joj nekad donosio pismo ili paket i koji nikada nije tražio nagradu od nje; njen poslodavac; njegovi posetioци; njene učenice; sluge; svi, nižeg i višeg staleža bili su složni u tome da je Lusi Grejem bila najmilija devojka na svetu.

Možda je glasina o tome doprla u tihe odaje dvora Odlijevih; ili je možda to bio pogled na njeno lepo lice koje je gledalo iz hirurgovog crkvenog reda svake nedelje ujutru; kako god da je bilo, sigurno je da je ser Majkl Odli najednom osetio snažnu želju da se bliže upozna s guvernantom gospodina Dosona.

Trebalo je samo da nagovesti svoju želju cenjenom doktoru da bi se organizovala mala zabava na koju su pozvani vikar i njegova žena i baronet i njegova kći.

To mirno veče zapečatilo je ser Majklovu sudbinu. Nije se više mogao odupreti očaravajućoj privlačnosti tih blagih plavih očiju; gracioznoj lepoti vitkog vrata i pognute glave s raskošnim slapom uvojaka boje lana; tihoj muzici tog nežnog glasa; savršenoj harmoniji koja je krasila svaku od tih draži i činila ih dvostruko dražesnim u toj ženi; nego što se mogao odupreti svojoj sudbini! Sudbini! Pa ona je bila njegova sudbina! Nikada ranije nije voleo. Njegov brak s Ališinom majkom bio je tek dosadna pogodba nastala iz računa, kako bi neko imanje ostalo u porodici, kojoj bi bilo svejedno i da nije. Šta je ljubav prema njegovoj prvoj ženi bila doli jedna jadna, bedna, tinjajuća iskrica, isuviše nebitna da bi se ugasila, isuviše slaba da bi se razgorela? Ali ovo je bila ljubav – ovaj žar, ova žudnja, ovo nemirno, nesigurno, grozno iščekivanje; ovo okrutno strahovanje da su njegove godine nepremostiva prepreka njegovoj sreći; ova bolesna mržnja prema njegovoj sedoj bradi; ova mahnita želja da ponovo bude mlad,

blistave kose boje gavranovog krila i tankog struka kakve je imao pre dvadeset godina; ove probdevene noći i turobni dani, koji bi bili čudesno obasjani ako bi, provodeći se pored hirurgove kuće, slučajno ugledao njeno slatko lice iza zavese; svi ovi znaci odavali su istinu i isuviše jasno ukazivali da se, u ozbiljnom dobu od pedeset i pet godina, ser Majkl Odli razboleo od užasne boljke po imenu ljubav.

Ne mislim da je tokom čitavog svog udvaranja baronet ma i jednom računao na svoje bogatstvo ili položaj kao razlog svog uspeha. Ako bi se ikada i setio tih stvari, stresajući se, odbacivao je pomisao na njih. Bilo mu je isuviše bolno da na i trenutak poveruje da bi neko tako ljubak i nevin sebe vrednovao naspram raskošne kuće ili dobre stare titule. Ne; on se nadao da, pošto je čitavog života radila i zavisila od toga i pošto je bila veoma mlada (niko nije znao koliko tačno ima godina, ali delovala je kao da je tek prešla dvadesetu), do tada nije bila ni u kakvoj vezi i da će on, pošto je prvi koji joj se udvara, možda svojom nežnom pažnjom, velikodušnom brižnošću i ljubavlju koja će je možda podsetiti na oca kog je izgubila, pridobiti njeno mlado srce i zadobiti njenu svežu i prvu ljubav, obećanje njene ruke. Bio je to bez sumnje romantičan san; ali je i pored toga delovalo da se može ostvariti. Nije izgledalo kao da se Lusi Grejem baronetova pažnja ne dopada. Baš ništa u njenom ponašanju nije odavalo plitko spletkarenje žene koja želi da uhvati bogatog muškarca. Bila je tako naviknuta da joj se svi dive, levo i desno, da je ponašanje ser Majkla ostavljalo veoma slab utisak na nju. A s druge strane, on je tako dugo bio udovac da su ljudi odustali od pomisli da bi se ponovo mogao oženiti. Ali, napokon je gospođa Doson porazgovarala s guvernantom na tu temu. Hirurgova žena je sedela u učionici, zauzeta svojim poslom, dok je Lusi dodavala završne detalje akvarelima svojih učenika.

„Znate li vi, draga moja gospođice Grejem“, rekla je gospođa Doson, „da bi trebalo da se smatrate izuzetno srećnom devojkom?“

Guvernanta je podigla glavu iz pognutog položaja i u čudu se zagledala u svoju poslodavku, zabacujući slap uvojaka. Bili su to najdivniji uvojci na svetu, meki i paperjasti, koji su joj se uvek širili od lica stvarajući svetli oreol oko njene glave kada bi sunce sijalo kroz njih.

„Šta hoćete da kažete, draga moja gospođo Doson?“, pitala je, umaćući četkicu od kamilje dlake u vlažni akvamarin na paleti i pažljivo je nameštajući pre nego što će povući delikatnu, modru liniju koja je trebalo da ulije život horizontu na skici njene učenice.

„Pa, draga moja, mislim na činjenicu da je samo na vama da li ćete postati leđi Odli i gospodarica dvora Odlijevih.“

Lusi Grejem je ispustila četkicu na sliku i pocrvenela do korena svoje svetle kose; potom je ponovo pobledela, izgledajući bleđe nego što ju je gospođa Doson ikada videla.

„Draga moja, nemojte se uzrujavati“, rekla je hirurgova žena umirujući je. „Znate da niko ne traži da se udate za ser Majkla ako to ne želite. To bi, naravno, bila izvanredna prilika; on ima izuzetne prihode i jedan je od najvelikodušnijih ljudi. Vaš položaj bi bio veoma visok i bili biste u prilici da činite mnoga dobra dela: ali, kao što sam već rekla, moraju vas voditi samo vaša osećanja. Moram da kažem samo jedno, a to je da ako vam pažnja ser Majkla ne prija, nije baš časno ohrabrivati ga.“

„Njegova pažnja... ohrabrivati ga!“, promrmljala je Lusi kao da su je te reči zbunjivale. „Molim vas, molim vas ne govorite mi to, gospođo Doson. Nisam znala ništa o tome. To je poslednje što bi mi palo na pamet.“ Naslonila je laktove na štafelaj pred sobom i, sklopivši ruke preko lica, nekoliko trenutaka duboko razmišljala. Oko vrata je nosila tanku crnu traku s medaljonom ili krstom ili možda nekom minijaturom na njoj; ali šta god taj privezak bio uvek joj je bio skriven ispod haljine. Jednom ili dvaput, dok je sedela i u tišini razmišljala, sklonila je ruku s lica i nervozno se poigrala trakom, stežući je gotovo ljutitim pokretom i uvijajući je oko prstiju.

„Mislim da su neki ljudi rođeni da budu nesrećni, gospođo Doson“, rekla je napokon. „Za mene bi bila isuviše velika sreća da postanem leđi Odli.“

Ovo je izgovorila s toliko gorčine u glasu da ju je hirurgova žena iznenađeno pogledala.

„Vi nesrećni, draga moja!“, uzviknula je. „Mislim da ste vi poslednja osoba koja bi trebalo tako da govori – vi, tako vedro, veselo stvorenje da svakom prija i pogled na vas. Ja prosto ne znam šta ćemo mi ako nam vas ser Majkl ukrade.“

Nakon ovoga često su razgovarale na tu temu, a Lusi više nikada nije pokazala nikakvu emociju kada bi se pomenulo ser Majklovo divljenje prema njoj. U hirurgovom domu se prećutno podrazumevalo da će, kada je ser Majkl bude zaprosio, guvernantu tiho prihvatiti njegovu ponudu; i zaista, priprosti Dosonovi bi smatrali da bi bilo više nego sumanuto da devojka bez prebijene pare odbije takvu ponudu.

I tako je jedne maglovite avgustovske večeri ser Majkl, sedeći prekoputa Lusi Grejem pokraj prozora u malom salonu hirurbove kuće, iskoristio priliku dok je porodica igrom slučaja bila odsutna da progovori na temu koja mu je ležala na srcu. U nekoliko veoma ozbiljnih reči ponudio je guvernantu svoju ruku. Bilo je nečeg gotovo dirljivog u načinu na koji joj se obratio – gotovo potcenjujući sebe, znajući da ne može baš očekivati da bude prvi izbor lepe mlade devojke i moleći da ga odbije, iako bi mu time slomila srce, umesto da prihvati ponudu ako ga ne voli.

„Mislim da ne postoji veći greh, Lusi“, rekao je ozbiljno, „nego da se žena uda za muškarca koga ne voli. Tako si mi dragocena, voljena moja, da koliko god moje srce bilo u ovome, i koliko god pomisao o razočaranju bila gorka, ne želim da poćiniš takav greh zbog moje sreće. Ako bi se moja sreća mogla postići takvim činom, što ne bi – što nikada ne bi“, ponovio je iskreno, „ništa sem nesreće ne bi proizašlo iz braka nastalog iz bilo kog drugog motiva sem istine i ljubavi.“

Lusi Grejem nije gledala ser Majkla, već pravo napolje u magloviti sumrak i nejasni predeo daleko iza malenog vrta. Baronet je pokušao da joj vidi lice, ali bila je okrenuta profilom i nije mogao da odgonetne izraz njenih očiju. Da jeste, video bi čežnju u pogledu koji kao da je želeo da prodre kroz udaljenu izmaglicu i pogleda daleko – daleko u neki drugi svet.

„Lusi, jesi li me čula?“

„Da“, rekla je ozbiljno; ne hladno, ili kao da su je njegove reči na bilo koji način uvredile.

„A tvoj odgovor?“

Nije skrenula pogled sa sve mračnijeg predela, već je neko vreme bila potpuno tiha; potom je, okrenuvši se ka njemu, sa iznenadnom strašću što je obasjala njeno lice novom i čudesnom lepotom, koju je baronet opazio čak i u narastajućem sumraku, pala na kolena pokraj njegovih nogu.

„Ne, Lusi, ne, ne!“, uzviknuo je sa žestinom. „Ne ovde, ne ovde!“

„Da, ovde, ovde“, rekla je, glasom prodornim i piskavim od neobične strasti koja ju je pokretala – glasom ne snažnim, već neprirodno jasnim. „Ovde i nigde drugde. Kako si samo dobar, kako plemenit i kako velikodušan! Da te volim! Ma, postoje žene sto puta lepše od mene i bolje od mene koje bi te ludo volele; ali tražiš previše od mene! Seti se kakav je moj život bio. Samo se toga seti! Od rođenja ne znam ni za šta sem za siromaštvo. Moj otac je bio džentlmen: pametan, ostvaren, lep – ali siromašan – i kakvog je žaljenja vrednog bednika siromaštvo napravilo od njega! Moja majka... ali da ne govorim sada o njoj. Siromaštvo – siromaštvo, iskušenja, brige, poniženja, lišenosti. Ne znaš ti, ti, koji pripadaš onima kojima život teče glatko i lako, ne možeš ni da zamisliš šta takvi poput nas podnose. Dakle, ne traži previše od mene. Ne mogu biti nezainteresovana. Ne mogu biti slepa pred prednostima takve zajednice. Ne mogu, ne mogu!“

Iza njene uzrujanosti i strastvenog odbijanja bilo je nečeg neodređenog što je u baronetu izazivalo nejasnu brigu. I dalje je bila na zemlji pored njegovih nogu, više puzeći nego klečeći dok je bela haljina prijanjala uz nju, svetla kosa rasuta po ramenima, plave oči su joj blistale u pomračini, a ruke stezale crnu traku na grlu, kao da je guši. „Ne traži previše od mene“, ponavljala je. „Od najranijeg detinjstva sam bila sebična.“

„Lusi... Lusi, reci mi otvoreno. Da li ti se ne dopadam?“

„Ne dopadaš? Ne... ne!“

„Ali da li postoji neko drugi koga voliš?“

Na ovo pitanje se naglas nasmejala. „Ne volim nikoga na svetu“, odgovorila je.

Bilo mu je drago zbog ovakvog odgovora, a opet, taj neobični smeh mu je povredio osećanja. Neko vreme je ćutao, a onda je rekao, s naporom:

„Pa, Lusi, neću tražiti previše od tebe. Usuđujem se reći da sam romantična matora budala; ali ako nije da ti se ne dopadam i ako ne voliš nikoga drugog, ne vidim razlog da ne budemo veoma srećan par. Imamo li dogovor, Lusi?“

„Da.“

Baronet ju je podigao u naručje i poljubio u čelo, a onda joj tiho poželeo laku noć i izašao iz kuće.

Izašao je pravo iz kuće, taj ludi starac, jer mu se u grudima razvilo snažno osećanje – niti radost ni trijumf, već nešto nalik razočaranju – neka prigušena i neutoljena žudnja koja mu je teško i tupo ležala na srcu, kao da nosi leš u grudima. Nosio je leš one nade koja je umrla na zvuk Lusinih reči. Sve sumnje i strahovi i bojažljive težnje bile su okončane sada. Morao se zadovoljiti, kao i drugi muškarci njegovih godina, brakom zbog bogatstva i njegovog položaja.

Lusi Grejem se polako popela stepenicama do svoje sobice u potkrovlju kuće. Postavila je svoju slabašnu sveću na fiokar i sela na ivicu belog kreveta, nepomična i bela kao draperije koje su visile oko nje.

„Nema više zavisnosti, nema više rintanja, nema više poniženja“, rekla je. „Svi tragovi starog života nestali su – svaki trag zaboravljenog i zakopanog identiteta – osim ovog, osim ovog.“

Nije skidala levu ruku s crne trake o vratu. Izvukla ju je iz nedara dok je govorila i pogledala predmet koji je visio o njoj.

Nije to bio ni privezak, ni minijatura, niti krst; bio je to prsten uvijen u dugačak papir – papir s delimično štampanim delimično ispisanim slovima, požuteo od vremena i izgužvan od savijanja.

POGLAVLJE II



Na palubi Arga



acio je cigaru u vodu i, nalaktivši se na ogradu, zamišljeno zagledao u talase.

„Kako su samo dosadni“, rekao je. „Plavi i zeleni i opalni. Opalni, plavi i zeleni. Dobri su oni na svoj način, naravno, ali gledati ih mesecima je previše, naročito kada...“

Nije pokušao da završi rečenicu. Misli kao da su mu napola zalutale i odvele ga hiljadu milja daleko.

„Sirota devojčica, kako će se samo obradovati!“, promrmrljao je otvarajući tabakeru, lenjo posmatrajući njen sadržaj. „Obradovati i iznenaditi. Sirota devojčica. I to nakon tri i po godine. Iznenadiće se.“

Bio je to mladić od oko dvadeset pet godina, s licem koje je na suncu potamnelo i poprimalo bronzanu boju. Imao je lepe smeđe oči, s lenjim osmehom u njima što je blistao kroz crne trepavice i gustu bradu i brkove koji su mu pokrivali čitavu donju polovinu lica. Bio je visok i snažne građe. Nosio je široko sivo odelo i filcni šešir, nehajno zabačen na njegovu crnu kosu. Zvao se Džordž Talbojs i bio je putnik iz bolje kabine na dobrom brodu po imenu *Argo*, koji je nosio tovar australijske vune i plovio od Sidneja za Liverpul.

U luksuznim kabinama *Arga* bilo je veoma malo putnika. Postariji trgovac vunom, na povratku u domovinu sa ženom i ćerkama, nakon

što se obogatio u kolonijama; tridesettrogođišnja guvernant na putu kući radi udaje za čoveka s kime je bila verena već petnaest godina; sentimentalna ćerka bogatog australijanskog trgovca vinom, na putu za Englesku, gde će završiti školovanje, i Džordž Talbojs bili su jedini putnici.

Taj Džordž Talbojs bio je srce i duša broda. Niko nije znao ko ili šta je on, niti odakle je došao, ali svima se dopadao. Sedeo je u dnu stola za večerom i pomagao kapetanu u služenju prijatnih obroka. Otvarao je flaše šampanjca i pio vino s prisutnima; pričao je smešne priče i vodio život s tako radosnim poletom da se samo neki baksuz ne bi smejao saosećajući s njim. Bio je veoma dobar u spekulaciji i ajncu i svim onim veselim igrama koje su tako temeljno zabavljale društvo okupljeno oko kabinske lampe, da ne bi čulo ni da im je uragan protutnjao iznad glava. Ali otvoreno je priznavao da nema nikakav talenat za vist i da na šahovskoj tabli ne razlikuje konja od topa.

Zaista, nipošto se ne bi moglo reći da je gospodin Talbojs učen gospodin. Bleda guvernant je pokušala da razgovara s njim o književnosti koja je tada bila u modi, ali Džordž bi samo čupkao bradu i uporno zurio u nju, povremeno govoreći: „A da, bokca mu njegovog!“, ili: „Sasvim sigurno, aha!“.

Sentimentalna mlada dama koja se vraćala kući da dovrši obrazovanje pokušala je da govori o Šeliju i Bajronu, a on joj se čisto nasmejao u lice, kao da je poezija šala. Trgovac vunom mu se obratio s politikom, ali ni u nju se nije najbolje razumeo; i tako su ga pustili na miru, da puši svoje cigare i priča s mornarima, naslanja se na ogradu i zuri u vodu i bude prijatan prema svima na svoj način. Ali kada se *Argo* primakao Engleskoj na oko dve nedelje plovidbe, svi su primetili promenu u Džordžu Talbojsu. Postao je nemiran i nervozan, ponekad tako veseo da je kabina odzvanjala od njegovog smeha, ponekad ćudljiv i zamišljen. Koliko god popularan bio među mornarima, na kraju su se umorili od odgovaranja na njegova neprekidna zapitkivanja o verovatnom vremenu dolaska na kopno. Hoće li to biti za deset dana, jedanaest, dvanaest, trinaest? Da li je vetar povoljan?

Koliko čvorova na sat brod plovi? Onda bi ga uhvatila iznenadna strast, pa bi lupao nogama po palubi uzvikujući da je to trošni, stari brod i da su vlasnici prevaranti jer su ga reklamirali kao brzi *Argo*. On nije bio prikladan za putnički saobraćaj. Nije prikladan za nestrpljiva živa bića sa srcem i dušom; nije bio prikladan ni za šta sem za bale glupave vune koja bi baš mogla i da istrune na moru i nikom ništa.

Sunce je zapadalo za talase dok je Džordž Talbojs palio cigaru za cigarom te avgustovske večeri. Još samo deset dana, rekli su mu mornari tog popodneva, i ugledaće englesku obalu. „Odlazim na obalu prvim čamcem koji nam priđe“, uzviknuo je. „Odlazim na obalu u praznoj školjki. Bokca mu, ako dotle dođe, otpливаću na obalu.“

Njegovi saputnici su se, sa izuzetkom blede guvernantе, nasmejali njegovoj nestrpljivosti. Ona je uzdahnula gledajući mladića kako se vrpolji zbog sporosti, odguruje svoje netaknuto vino, nemirno se baca na kabinsku sofу, juri gore-dole brodskim lestvama i zuri u talase.

Dok se crveni obod sunca spuštao u vodu, guvernantа se popela kabinskim stepenicama da bi prošetala palubom, а putnici su ispod sedeli sa svojim vinom. Kada je prišla Džordžu, zastala je i, stojeći pored njega, posmatralа crvenilo koje se gasilo na zapadnom nebu.

Ta dama je bila veoma tiha i rezervisana, retko je učestvovalа u kabinskim zabavama, nikada se nije smejala i govorila je veoma malo, ali ona i Džordž Talbojs su postali izvrsni prijatelji tokom putovanja.

„Smеta li vam moja cigara, gospođice Morli?“, pitao je, vadeći je iz usta.

„Ni najmanje, molim vas nemojte prestajati da pušite. Popela sam se samo da bih posmatralа zalazak sunca. Kakvo divno veče!“

„Da, da, i ja bih rekao“, odgovorio je nestrpljivo. „A ipak tako dugo, tako dugo! Još deset beskrajnih dana i još deset napornih noći dok ne pristanemo.“

„Da“, rekla je gospođica Morli uzdahnuvši. „Želite li da je vreme kraće?“

„Želim li?!“, uzviknuo je Džordž. „I te kako želim. Vi ne?“

„Ne baš.“

„Ali ne postoji li u Engleskoj niko koga volite? Zar niko koga volite ne čeka da stignete?“

„Nadam se da čeka“, rekla je turobno. Neko vreme su ćutali, on pušeći svoju cigaru s besnim nestrpljenjem, kao da može ubrzati brod svojim nemirom; ona gledajući svetlo što se gasilo melanholičnim plavim očima; očima koje kao da su izbledele nad gusto štampanim knjigama i komplikovanim šicem; očima koje su, možda, izbledele zbog tajno prolivenih suza tokom samotnih noći.

„Pogledajte!“, rekao je Džordž najednom, pokazujući u pravcu suprotnom od onog u kom je gospođica Marli gledala. „Mlad mesec!“

Pogledala je u bleđi srp, a njeno lice bilo je gotovo isto tako bleđo i ispijeno.

„Ovo je prvi put da ga vidimo.“

„Moramo poželeti nešto!“, rekao je Džordž. „Ja znam šta želim.“

„Šta?“

„Da brzo stignemo kući.“

„Moja želja je da tamo ne zateknemo razočaranje“, rekla je guvernanta tužno.

„Razočaranje!“

Trgao se kao oparen i pitao na šta misli kad pominje razočaranje.

„Mislim na ovo“, rekla je, govoreći brzo, s nemirnim pokretima vitkih šaka. „Mislim da se, kako se putovanje bliži kraju, nada u mom srcu gasi, a javlja neki bolesni strah da stvari neće biti kako treba. Možda su se osećanja čoveka s kojim se nalazim prema meni promenila, ili možda gaji ista osećanja sve do trenutka kada me bude video, a onda će ih izgubiti u trenu čim vidi moje siroto usahlo lice, jer govorili su da sam lepa devojka, gospodine Talbojse, kada sam otplovila za Sidnej, pre petnaest godina; ili ga je svet tako promenio da je postao sebičan i pohlepan i možda će me toplo dočekati zbog

moje petnaestogodišnje ušteđevine. A opet, možda je i mrtav. Možda je bio zdrav do, na primer, nedelju dana pre našeg pristanka, a u toj poslednjoj nedelji je možda dobio groznicu i umro sat vremena pre nego što se naš brod ukotvio u Merzi. O svemu tome ja mislim, gospodine Talbojse, i svi ti scenariji mi prolaze kroz glavu i dvadeset puta dnevno očajavam nad njima. Dvadeset puta dnevno“, ponovila je. „Ma, hiljadu puta dnevno.“

Džordž Talbojs je stajao nepokretno, s cigarom u ruci, slušajući je tako pomno da mu je, kada je izgovorila poslednje reči, stisak popustio i cigara pala u vodu.

„Pitam se“, nastavila je, obraćajući se više sebi nego njemu, „pitam se, sad kad se osvrnem i pomislim koliko sam puna nade bila kada je brod isplovio. Ni pomislila nisam na razočaranje, već sam zamišljala radost sastanka, zamišljala reči koje će biti izgovorene, sam glas, same poglede. Ali ovog poslednjeg meseca putovanja, dan po dan, sat po sat, moje srce tone i moje nade blede i užasavam se kraja kao da se u Englesku vraćam da bih prisustvovala sahrani.“

Mladić je najednom promenio držanje i potpuno se okrenuo svojoj saputnici, izgledajući uzburvano. Pri bleđoj svetlosti je videla kako boja nestaje s njegovog lica.

„Kakva luda!“ uzviknuo je, udarivši pesnicom o bok broda. „Kakva sam ja to luda kad me ovo plaši? Zašto mi dolazite i govorite ove stvari? Zašto dolazite i plašite me do bezumlja, kad idem pravo kući, ženi koju volim, devojci čije je srce verno poput rajske svetlosti? Zašto dolazite i pokušavate da mi usadite takve misli u glavu kada sam se zaputio kući mojoj dragoj ženi?“

„Vaša je žena“, rekla je, „druga stvar. Ne postoji razlog da vas moji strahovi plaše. Ja odlazim za Englesku da se pridružim čoveku s kojim sam se verila pre petnaest godina. Tada je bio isuviše siromašan za ženidbu, i kada su mi ponudili poziciju guvernantu u bogatoj australijskoj porodici, ubedila sam ga da mi dozvoli da je prihvatim kako bih ga ostavila da slobodan i neopterećen osvoji svoje mesto u svetu, dok ja uštedim nešto novca i pomognem nam da započnemo

zajednički život. Nisam nameravala da ostanem toliko dugo, ali stvari su krenule zlo po njega u Engleskoj. To je moja priča i razumećete moje strahove. Oni ne smeju uticati na vas. Moj slučaj je izuzetan.“

„Kao i moj“, rekao je Džordž nestrpljivo. „Kažem vam da je moj slučaj izuzetan: iako vam se kunem da do ovog trenutka nisam strahovao od onoga što ću zateći na kraju svog putovanja kući. Ali u pravu ste: vaši strahovi nemaju veze sa mnom. Odsustvovali ste petnaest godina. Svašta se može dogoditi za petnaest godina. A prošle su samo tri i po godine otkako sam ja otišao iz Engleske. Šta se moglo dogoditi za tako kratko vreme?“

Gospođica Morli ga je pogledala sa žalosnim osmehom, ali ništa nije rekla. Njegov gorljivi žar, svežina i nestrpljenje njegove prirode bili su joj tako čudni i novi da ga je gledala napola mu se diveći, napola ga sažaljevajući.

„Moja lepa ženica! Moja nežna, nevina ženica puna ljubavi! Znete li vi, gospođice Morli“, rekao je svojim starim načinom punim nade, „da sam svoju devojčicu ostavio usnulu, s bebom u rukama i ničim osim nekoliko zamrljanih redaka o tome zašto ju je njen verni muž napustio?“

„Napustio!“, uzviknula je guvernantu.

„Da. Trebalo je da pristupim konjičkom puku kada sam upoznao moju malu draganu. Bili smo smešteni u jednom glupom lučkom gradu, gde je moja mila živela sa svojim odrpanim starim ocem, penzionisanim pomorskim oficirom, pravom barabom, siromašnim poput crkvenog miša i uvek u potrazi za nekakvom prilikom. Prozreo sam njegove jeftine trikove kojima je pokušavao da uhvati nekoga od nas za svoju lepu kćer. Video sam žalosne, prezira vredne, očigledne zamke koje je postavljao kako bi neki od nas draguna uleteo u njih. Prozreo sam njegove otrcano-fine večere i jeftini porto; njegove lepe priče o značaju njegove porodice; njegov lažni ponos i nezavisnost i lažne suze njegovih mutnih staračkih očiju kada je govorio o svojoj jedinici. Bio je to pijani matori licemer i bio je spreman da proda moju sirotu devojčicu onome ko bi ponudio najviše.

Srećom po mene, ispalo je da sam ja ponudio najviše; jer moj otac je bogat čovek, gospođice Morli, a to je bila obostrana ljubav na prvi pogled i moja draga i ja smo postali par. Ali čim je moj otac čuo da sam se oženio devojkom bez prebijene pare, ćerkom pripitog matorog poručnika u penziji, napisao mi je besno pismo u kome je stajalo da nikada više neće progovoriti sa mnom i da se moja godišnja primanja obustavljaju s danom mog venčanja.

„Pošto nisam mogao ostati u svom puku živeći samo od svoje plate, a pri tome sam morao da izdržavam i svoju lepu ženu, prodao sam sve što sam imao, misleći da ću sigurno naići na nešto pre nego što se sav novac potroši. Odveo sam svoju dragu u Italiju i tamo smo živeli raskošno sve dok je moje dve hiljade funti trajalo; ali kada smo spali na nekoliko stotina, vratili smo se za Englesku, i pošto je moja draga želela da bude u blizini svog napornog starog oca, nastanili smo se u primorskom mestu gde je on živeo. Pa, čim je starac čuo da mi je ostalo nekoliko stotina funti, počeo je da pokazuje neobično veliku ljubav prema nama i insistirao je da se nastanimo u njegovoj kući. Pristali smo, i dalje po želji moje drage, koja je baš tada dobila neobično pravo da se ispuni svaka želja i čud njenog srca. Jesmo se uselili kod njega i napokon nas jeste *ošišao*; ali kada bih razgovarao sa svojom ženicom, samo bi slegla ramenima i rekla da ne želi da bude neprijatna prema svom 'sirotom tati'. I tako je siroti tata očas posla preuzeo ono malo novca što nam je ostalo i pošto sam smatrao da je neophodno da potražim nešto, otišao sam za London i pokušao da se zaposlim kao činovnik u trgovačkoj kancelariji ili kao računovođa ili knjigovođa ili nešto slično. Ali verovatno sam još uvek bio obeležen time što sam bio dragun, jer šta god činio, nisam mogao da uverim nikoga u svoje sposobnosti; i umoran i beznadežan vratio sam se svojoj dragoj i zatekao je kako doji sina, naslednika siromaštva svog oca. Siroti devojčica, bila je veoma utučena, a kada sam joj rekao da ništa nisam uspeo u Londonu, potpuno se slomila u naletu plača i žalopojki, govoreći mi da nije trebalo da se oženim njome ako joj ne mogu priuštiti ništa sem bede i siromaštva i da sam joj načinio okrutnu nepravdu kada sam je uzeo za ženu. Nebesa mu!

Gospođice Morli, njene suze i prekori su me gotovo doveli do ludila i osetio sam strašan bes prema njoj, prema sebi, njenom ocu, svetu i svima u njemu i izleteo iz kuće. Čitavog dana sam išao ulicama, gotovo sišavši s uma i sa snažnom željom da se bacim u more kako bih oslobodio svoju devojkicu da pronađe bolju priliku. *Ako se budem udavio, njen otac će morati da je izdržava*, pomislio sam. Matrici licemer joj ne bi mogao uskratiti krov nad glavom, ali dok sam ja živ, ona nema prava na to. Spustio sam se na oronuli drveni mol, s namerom da sačekam dok se ne smrkne i da onda tiho skočim s ivice u vodu. Ali dok sam sedeo tamo pušeći lulu, praznog pogleda upravljenog u galebove, dva čoveka su se spustila i jedan od njih je počeo da priča o lovu na zlato u Australiji i o velikim stvarima koje se mogu postići tamo. Ispostavilo se da će isploviti za dan ili dva i pokušavao je da ubedi svog sagovornika da mu se pridruži na toj ekspediciji.

„Pratio sam ih sat vremena po molu, s lulom u ustima, slušajući o čemu govore. Nakon toga sam i sam stupio u razgovor s njima i utvrdio da za tri dana iz Liverpula isplovjava brod kojim jedan od te dvojice odlazi. Ovaj čovek mi je pružio sve potrebne informacije i još mi je rekao da čvrst momak kao ja ne može loše da prođe u potrazi za zlatom. Ideja mi je došla tako iznenadno da mi je lice porumenelo i zažarilo se, a svaki ud zadrhtao od oduševljenja. Ovo je bilo bolje od vode, u svakom slučaju. Recimo da se iskradem od svoje drage, ostavim je bezbednu pod krovom njenog oca i odem i obogatim se u novom svetu, pa se vratim za godinu dana i bacim joj blago pred noge; jer u to doba sam bio tako žustar da sam računao kako ću se obogatiti za oko godinu dana. Zahvalio sam čoveku na pruženim informacijama i kasno u noć krenuo kući. Bilo je jezivo hladno zimsko vreme, ali bio sam isuviše ispunjen strašću da bih osećao hladnoću i išao sam tihim ulicama dok mi je sneg padao po licu, sa očajničkom nadom u srcu. Starac je sedeo u svojoj maloj trpezariji pijući brendi s vodom, a moja žena je bila na spratu, mirno spavajući s bebom na grudima. Seo sam i napisao nekoliko kratkih redaka u kojima sam joj rekao da je nikada nisam voleo više nego sada kada se čini

da je napuštam, da ću oprobati sreću u novom svetu i da ću se, ako uspem, vratiti i doneti joj raskoš i sreću; ali da ako ne uspem, nikada više neću videti njeno lice. Ostatak našeg novca, nešto više od četrdeset funti, podelio sam na ravne časti, ostavljajući jedan deo njoj, a drugi stavljajući u džep. Kleknuo sam i pomolio se za svoju ženu i dete, glave položene na prekrivač koji ih je pokrivaio. Inače nisam baš tip koji se moli, ali Bog zna šta je molitva iz srca. Poljubio sam je jednom, pa poljubio bebu, i onda se iskrao iz sobe. Vrata trpezarije bila su otvorena, a starac je klimao glavom nad novinama. Podigao je pogled kada je čuo moje korake u hodniku i pitao me gde sam pošao. 'Da popušim jednu na ulici', odgovorio sam, a pošto mi je to bila navika, poverovao mi je. Tri noći iza toga bio sam na moru, na putu za Melburn – putnik u potpalublju, sa alatom za kopanje u prtljagu i oko sedam šilinga u džepu.“

„I jeste li uspeli?“, pitala je gospođica Morli.

„Ne pre nego što sam dugo očajnički želeo uspeh; ne pre nego što smo se siromaštvo i ja upoznali tako prisno da sam se, osvrnuvši se na svoj prošli život, zapitao da li je onaj zanosni, nesmotreni, ekstravagantni dragun koji je voleo luksuz i šampanjac zaista isti čovek koji je sedeo na vlažnoj zemlji žvaćući plesnivju koru hleba u bespućima novog sveta. Grčevito sam se držao uspomene na moju dragu, i poverenje koje sam imao u njenu ljubav i istinu je bilo kamen temeljac na kome je počivalo zdanje mog života – jedna jedina zvezda koja je osvetljavala gustu, crnu tamu budućnosti. Postao sam isuviše blizak s nekim lošim ljudima. Bio sam u srcu nereda, pijančenja i razvrata; ali bio sam bezbedan od svega toga zbog čistote moje ljubavi. Mršav i ispijen, izgladnela senka onoga što sam nekada bio, jednoga dana sam video svoj odraz u komadu slomljenog ogledala i uplašio sam se sopstvenog lica. Ali nastavio sam da guram kroz sve; kroz razočaranje i očajanje, reumu, groznicu, glad; na samom pragu smrti uporno sam gurao do kraja i na kraju sam pobedio.“

Bio je tako hrabar u svojoj snazi i rešenosti, svom ponositom trijumfu usled uspeha i u svesti o poteškoćama koje je savladao, da je bleđa guvernantka mogla samo da ga gleda čudeći i diveći mu se.



„Kako ste hrabri bili!“, rekla je.

„Hrabar!“, uzviknuo je s radosnom salvom smeha. „Nisam li radio za svoju dragu? Kroz sve užasno vreme tog iskušenja njena lepa bela ruka kao da me je dozivala u srećnu budućnost! Ma, video sam je kako sedi pored mene u mom jadnom platnenom šatoru, sa svojim sinom u rukama onako jasno kako sam je viđao tokom one godine našeg bračnog života. Napokon se, jednog tmurnog, maglovitog jutra, pre samo tri meseca, dok me je kišica koja je sipila natapala do gole kože, do guše u glini i blatu, izgladnelog, oslabljenog groznicom, ukočenog od reume, ispod mog ašova pojavio čudovišno veliki grumen zlata i u tom trenutku sam postao najbogatiji čovek Australije. Pao sam na mokru zemlju sa svojim grumenom zlata u nedrima košulje i, prvi put u životu, zaplakao kao dete. Brže-bolje sam otputovao za Sidnej, raspitao se za njegovu vrednost koja je bila blizu 22.000 funti, i dve nedelje kasnije krenuo za Englesku ovim brodom. A za deset dana... za deset dana videću svoju dragu.“

„Ali zar tokom čitavog tog vremena niste pisali svojoj ženi?“

„Nikada, sve do one noći pre nego što ću poći za Sidnej. Nisam joj mogao pisati kada je sve izgledalo tako crno. Nisam joj mogao pisati i reći da se borim sa očajanjem i smrću. Čekao sam bolju sreću i, kada je ona naišla, pisao sam i rekao da ću u Engleskoj biti gotovo u isto vreme kao i moje pismo i dao joj adresu kafea u Londonu na koju mi može pisati i reći gde da je nađem, iako teško da je napustila kuću svoga oca.“

Nakon ovoga utočio je u vlastite misli, zamišljeno odbijajući dimove svoje cigare. Njegova saputnica ga nije ometala. Poslednji zrak dnevne svetlosti je zamro i ostala je samo bleđa svetlost mesečevog srpa.

Napokon je Džordž Talbojs odbacio cigaru i, okrenuvši se guvernantu, naglo uzviknuo: „Gospodice Morli, budem li, kada se vratim za Englesku, čuo da se mojoj ženi išta dogodilo, pašću mrtav.“

„Dragi moj gospodine Talbojse, kako tako razmišljate? Bog je veoma dobar prema nama: neće nam dati više nego što možemo

podneti. Ja možda sve vidim u melanholičnom svjetlu, jer mi je duga monotonija mog života pružila isuviše mnogo vremena da razmišljam o svojim nevoljama.“

„A moj život bio je sama akcija, oskudica, dirinčenje, smenjivanje nade i užasa. Nisam imao vremena ni da pomislim kako bi se nešto moglo desiti mojoj dragoj. Kakva sam samo slepa, bezobzirna budala bio! Tri i po godine i nijednog retka – nijedne reči od nje ili bilo kog smrtnog stvorenja koje je poznaje. Oh, nebesa! Šta se sve moglo dogoditi?“

Tako se uzrujao da je počeo brzo da hoda gore-dole po pustojoj palubi, a guvernantu je pošla za njim pokušavajući da ga umiri.

„Kunem vam se, gospođice Morli“, rekao je, „da nikada, do večerašnjeg razgovora s vama, nisam osetio ni senku straha, a sada mi je srce teško od užasa o kome ste govorili pre sat vremena. Ostavite me na miru, molim vas, da ga prevaziđem na svoj način.“

Tiho ga je napustila i sela uz bok broda ćutke gledajući u vodu.

Džordž Talbojs je neko vreme koraćao napred-nazad, glave spuštene na grudi, ne gledajući ni levo ni desno, ali za petnaestak minuta se vratio do mesta na kome je guvernantu sedela.

„Molio sam se“, rekao je. „Molio za svoju dragu.“

Govorio je tek nešto glasnije od šapata, a ona je pri mesečini zapazila da mu je lice nedokučivo mirno.